

Pesten csötörtökön januar 21^{kén} 1836.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

A' DIPLOMA. (Végzet.)

Az öreg ur széket hozata magának, 's az asztal mellé ült; páspaszemét zöld selyem tokjából elővéve; zsebkendőjének végével háromszor-négyszer megdörzsölé az üvegeket, 's míg bal kezével az így megtörült szemüveget tartaná, jobbjaival szép, szálás ősz haját hátra simítá. Most két kezének két-két ujjával gyengéden megfogá az okulárt, 's gondosan és illedelemmel felilleszté orrára. Székét az asztalhoz közelebb tolá; jobb lábát óvatosan keresztül fekteté bal czombjára; bajuszán egyet vonított, 's az előtte kiterjesztett diplomába veté szemeit. Egyszersmind jobb kezének mutató ujját kinyújtván végig usztatá az iromány sorain, a' mint azokat egymásután olvasá....

„Laudabiliter!“ kiálta egyszerre, 's boszúsan rugá-ki maga alól a' széket. „Laudabiliter — laudabiliter“ — mormogá, 's dühösen szaladgált föl alá a' szobában.

„Hogyan, uram bátyám?“ mond csudálkozva Miksa, e' szokatlan jelenet által megháborodva, 's Márhával kézenfogva az asztalnál terem, az oklevelet megnézendő.

„Uram, ne vigy minket kísértetbe! Ármány legyenek, ha itt nem „laudabiliter“ áll; pedig tulajdon szemeimmel láttam, midőn a' „„praeclarumot““ bele irták; itt csalfaság történt, uram bátyám! szemfényvesztés — Istenemre mondom, ez szemfényvesztés!“

„Ugy? — mond hosszan megnyujtva gúnyosan a' bátya — szemfényvesztés? csalfaság? 's ki a' szemfényvesztő, ki a' csalfa? — Te vagy! — kiálta boszúsan az ifjúra toppanva. — El szemeim elől! A' menyekzöből semmi sem lesz!“

Ezzel megfordult, 's az ajtót haragosan csapá-be maga után. A' két szerető szótalán állott, és egymásra bámult.

V.

Szabadlaky uram egyik legfényesebb teremébe visszük az olvasót. A' padlat közepéről egy csinos üveg lüszter csügg-le finom viaszgyertyákkal körül tüzdelve, mellyeknek világosságánál számos nászvendégeket látunk egybegyűlve, fényesnél fényesebb öltözetekben, 's mind a' két nemből.

Része fel alá sétálgat; része beszédbe elegyedik egymással. De sem a' ház ura, sem a' vőlegény, sem a' kis fürge mátká még nem mutatkozik.

A' tisztas násznagyok külön egy asztalka mellett ülének övéikkel egy partia csitt-játék mellett.

Kövesdi táblabíró ur, Szilágyi Miksa részéről, csaknem egészen befogá terjedelmes testével a' karszéket, mellyben ül vala; fejét egy kis ponyatovszki-sipka 'koszorúzá, mellyet fejbőrének kopársága végett a' társaság engedelmeiből kivétel nélkül fentartott; mentéje fekete volt, 's belőle a' fehér mellénybe kapcsolt potroh egy a' sötét éj felhőjiből kitekintő havashoz hasonlita.

Righázi senator ellenben, Mártha részéről, egy hosszú száraz ur, setét zöld mentében és nadrágban hosszan kipedrett bajusszal 's a' tisztas czopf-fal ékeskedve bal felől ült, jobbjának mutató ujját az éppen kidobott carreau-dámára téve.

A' táblabíróné áltaellenben ült Righázi urral; egy tisztas aszszonyság, életének legjobb idejében; 's háta megett a' szék karjára támaszkodva leánykája a' 13 évű Eszter álla, és fekete fürtökben alá folyó fürtjeivel játszadozott.

A' táblabíró átellemenese Kövesdi néne vala, még eddig hajadon. Szemein a' pápaszem, ölén egy mopsz 's burnótszelencze — legdrágább kincsei fekvének.

„Slám!“ (Szlem) — kiálta Righázi ur — 's a' néne prüsszentett; — Kövesdi ur pedig haragosan csapá az asztalra kártyájit: „Nincs szerencse!“

„Nincs bizony! követem alázatosan tens urat — mond a' belépő cseléd — Szabadlaky ur, az én drága jó uram, megköveti alássan a' tisztas gyülekezetet; de a' gyűrűváltásból ma mi sem lesz.“

„Mi — mi — micsoda?“ kiált Kövesdi ur, 's a' ponyatovszki-sipkát felszakra sodrá kezével — felháborodásának ez legnagyobb jele — „Semmi sem lesz? mondád, 's miért semmi sem?“

E' pillanatban már az egész terem vendégei körülötte állának. „Halljuk, halljuk!“ kiálta egy akarattal, mint valamely villámtól

meghatva, az egész társaság, 's a' szolgálja előadá Szabadlaky ur haragját, a' laudabilitert, és Miksa urfi 's Mártha kisasszony nagy szomorúságát.

Zaj támad a' vendégek között, békétlenség és elégtelenség zaja, az öreg ur daczossága felett. „Ezt nem lehet helyben hagyni — Illy csekélységért — Meg kell kérlelni“ — 's több e' féle nyilatkozások hangzának végig a' teremben; míg végre, mint elkésett felhővégdördülete, a' táblabíró kemény baritonja csendet kért.

„Halljuk, halljuk!“ kiálta még egyszer a' társaság, 's Kövesdi uram felállott, a' ponyatovszki-sipkát helyre igazítá, egyet köhécselt, bajuszát megvonás és száját szóllásra egyengeté — —

Nagy csend vala.

De e' pillanatban kopogás hallik az ájtón, 's a' „szabad“ szóra belép a' városnak igen tisztességes ügyvéde, kit elbeszélésünk elején abból tanultunk ismerni, hogy Szabadlaky uramhoz háromszor átküldé cselédét, a' szokatlan zaj okát tudakolandó. Hóna alatt egy levél vala, mellynek egyik végét előről bal kezével szorosán tartá.

„Engedelmet kérek — ugymond az ügyvéd — ha beléptemmel az érdekes nászgyülekezetet netalán háborgatom. Szabadlaky urat keresem — —“

„Éppen jókor fiskális ur — kiálta elébe Righázi — kegyed és Kövesdi táblabíró urral in corpore hárman csak reá bírjuk az öreg farkast; menjünk hozzá!“

„Kérem alázatosan — mond az ügyvéd magát mélyen meghajtva — én magam is elégséges leszek arra — —“

„Hogyan?“

Az ügyvéd csintalanul elmosolyodék, 's jobbjának mutató ujjával a' hóna alatti írásra mutogatva: „Itt a' hatalmas szónok — mondá — a' melly diplomát az öreg ur látott, az nem a' valódi; mert a' valódi diploma itt van!“

„A' valódi diploma?“ kiáltának mindnyájan csudálkozva, 's rajként toltak az ügyvéd után Szabadlaky ur szobája felé.

IV.

Boszúsan járt fel alá szobájában Szabadlaky ur. „Laudabiliter, laudabiliter“ dümmögé fogai között; majd meg-megállt, 's gondolkodni és magában küszködni látszaték, hogy a' menyekzött még is meg kellene tartani. — — De hirtelen ismét elindult, fejét csóválá, bajuszát erősen sodrá. „Laudabiliter, laudabiliter“ csak e' szók valának néha néha hallhatók.

Illy helyzetben találák őt az ügyvéd és nászgyülekezet. Az első magatetsző mosolygással, az utóbbiak feszült kíváncsisággal a' csomó feloldására.

Righázi és Kövesdi az ügyvédet közbevevék, mint valamelly nagy drágaságot. Kövesdi, a' jobb szárny vezére, szót vön:

„Még is boszús komám uram?“ — szólla az előttek csudálkozó arczzal megállott Szabادلakéhoz.

„Az egész dolog félreértés vala“ — monda Righázi.

„A' valódi diploma itt van“ — rekeszté-be az ügyvéd.

„Nem, nem! én magam szemeimmel láttam; uj fortélyt ne kezdjenek uraim, ha szeretnek; a' fiúnak megmondtam, mihez tartsa magát; ha nem iparkodott, ő lássa, — én szavamat adtam — 's egy becsületes magyar ember adott szavát meg nem hazudtolja. Én a' mellett maradok, 's ezzel punctum“ — mond újra felboszantva Szabادلaky.

„De csak halljon szót szomszéd uram — hunyorga az ügyvéd, 's ezzel hóna alól kivevén a' sokszor nevezett irományt egy asztalra kiteríté, és Szabادلakyt kézen fogva oda erőteté. De csintalanul tenyerével reá támaszkodék, 's előbb még e nyilatkozásra fakadt:

„Az öcsém, érdemes szomszéd uram, az az feleségem bátyjának fija, mit még szomszéd uram nehezen tud, két évvel ezelőtt végzé a' törvényt, taval nálam patvarizált, az idén pedig Pesten juratuskodván, censuráját szerencsésen letette —“

„De mi gondom nekem az ur öcsésére! — mond boszúsan Szabادلaky, 's igyekezék az ügyvéd kezét a' diplomáról eltolni; de ez annál erősebben nehezkedék reá, 's beszédét folytatá:

„Kérem, kérem! ne szakasszon félbe. — Az öcsém, kire, mint majd meglássuk, igen is nagy gondja lesz szomszéd uramnak — hát öcsém szerencsésen letette censuráját, az az nem legszerencsésebben; mert mint éppen egy óranegyeddel ezelőtt szomszéd uramtól hallám „laudabiliter“-rel kapott diplomát —“

„Tőlem hallotta az ur? Én az urat tegnap előtt óta nem is láttam; 's a' „laudabiliter“ az én öcsém diplomájában áll —“ mond Szabادلaky.

„Micsoda vármegyebeli az ur öcsese?“ kérdé az ügyvéd.

„Tolna vármegyei.“

No tehát olvassa!“ mond az ügyvéd, 's tenyerét elvevé a' kiterjesztett diplomáról, és Szabادلaky ur olvas vala: „Maximilianus Szilágyi Tolnensis, 24 annorum, — — praeclarum —“

„És a' másik diplomában mi áll?“ kérdé az ügyvéd.

Előhozattaték ez is. Szabadlaky ur olvas vala: „Maximilianus Szilágyi Sümeghiensis 24 annorum — — laudabiliter“

„De hát hogyan van ez?“ kérdé felsülve Szabadlaky ur. —

„Csak úgy — mond az ügyvéd — hogy öcsémet is Szilágyi Miksának hívják, 's diplomájik történetből elcseréltettek; szomszéd uram pedig nem olvasta egész figyelemmel.“

„No így már tisztában vagyok — mond bajúszát csaknem tövéből kisódorva — az öreg ur; — így hát vissza veszem szavamat, 's a' jegyváltásból lesz valami. Elő te rosz fiú 's te rosz leány! — Megkövetem nász uraimékat — engedelmet kedves vendégeim!“ — Illy szagztatott kifejezésekben nyilatkozik látható zavarodása és öröme; mert köztünk legyen mondvá, még is szíven feküdt, hogy Márháját Miksának adja feleségül.

A' jegyváltás megtörtént még azon este, 's a' menyekző harmadnap mulva fényesen kitaratott, melyre az ügyvéd és öcsce is hivatalosak voltak.

G A R A Y.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Utazás magyar ország kelet-déli részein. *)

— des vastes bruyères, des sables, des routes par-tout négligés, remplissent d'abord l'ame de tristesse; et ce n'est, qu'à la longue, qu'on découvre là ce, qui peut attacher à ce séjour.

Mme de Staël.

Tiszta regel volt, hogy Pesttől búcsút vevék, utamat azon pár és laktalan pusztákon folytatandó, melyek a' városon kívül már egy pár mértföldnyire kezdődnek. — Csak a' hazafi képes ezen homokpusztákon — hol száz ut szövődik egymásba — az igaz utat feltalálni. Rajtok ritkán találhatók a' csekély egyes emberi lakok.

Egy Bukaresztbe utazandó francia uti társomhoz a' szerencse még egy ifjú Magyarat is csatolt; 's mi lehet kedvesebb egy biztos utitársnál?! A' nagy kecskeméti pusztá kicsinyben adja rajzát a' szomorú afrikai puszták egyformaságának; 's mint ritkán vándorolhat-át azokon az utazó karaván némi látvány nélkül, úgy mi is tanúi valánk egy kellemetlen esetnek. Kecskemét előtt elértük az utósó postaszállást, 's itt kezdődtek utunk nehézségei. A' finom

*) Az utazó német volt egy Francziának társaságában; ez előtt néhány évvel

homok — melly elláthatlan fedi a' homoksíkot, 's a' rajta csillámló nap hévsugarai kellemetlen behatást okoznak a' szemre. Nehány helyen olly széles halmokká tömődött már öszve, hogy lovaink könnyebbségére a' homoközön! átgázlásában kénytelenek valánk kocsinkat oda hagyni. — Kocsisunk, a' nehéz tovább haladás által elcsigázott türelmét kegyetlenkedéseivel akarta — minden lebeszélések ellen is — fáradt vonójin szétüzni; midőn hirtelen, lovának egyike patkójával lábára tapodván, ezt szétzúzta, és így másik lába már több év óta hibás levén fájdalmas kiáltások közt rogyott-le a' homokba, 's minket nem kis zavarba hozott. A' nap már mélyen ereszkedett-le; néma déleesti csend, de semmi élő lény körülöttünk; még előfát sem letek szemeink; egy csepp vízzel sem enyhítheté a' pusztaság vándorait. Egy később felénk tartó, 's utóbb mellettünk elmenő parasztszortot segedelemre szállítottunk-fel; de az érzéketlenek bámulva mereszték szemeiket a' fetrengő szerentsétlenre, 's hidegen kitérvén, tovább mentek minden felelet nélkül. — Végre egyesült erővel betegünket a' kocsiba helyeztük; az ifjú Magyar kész helyettése lön, 's így nagy nehezen bevergődtünk elég későn Kecskemétbe, hol kocsisunk orvosi segédet nyert.

(Végz. következik.)

KÜLÖNFÉLE. *)

Farsang.

Itt van ő ismét! örömeivel és szeszélyével, tarka harlequin-köntösébe bujva, a' piros posgás farsang! 's virgoncz szökdelései közben bizodalmasan kopogtat-be csörgő pálczájával minden házba, minden szivbe, 's erőnek erejével vigakká, bohóskodókká akar tenni vidor elménczkedéseivel.

De hasztalan! ez a' magyar országi farsang, a' bohókás olasz carnevalnak csak váltott gyermeke. Nem fogják tehát, reményilem, nyájas olvasóim kívánni, hogy mi magyarokul a' carnevalt az olasz carneval-festők színpompájával léptessük-fel; ez plagium, legégrekiáltóbb plagium volna! 's utánnyomáshoz eredeti textus! Mind a' kettőtől pedig, véleményem szerint, leginkább nekünk Magyaroknak kell őrizkedni.

*) Tisztelt levelezőinket ez uttal figyelmeztetjük, hogy „pesti vizsgáló cik-kelyünkbe jövődre semmiféle elmefuttatást nem fogadunk, minthogy tapasztaltuk, hogy némelly közleményeink részei balra magyaráztattak, és oda is alkalmaztattak, hova célozni sem a' redactiónak sem az íróknak szándék-jok nem is lehetett. Ennél fogva munkás társainkat és levelezőinket tisztelettel kérjük, hogy említett cikkelyünkbe iktatandó akár humoristikai akár komoly írományok beküldésétől a' redactiót megkímélni ne terheltessenek.

Az eredetiség pedig, nyájas olvasóim! semmi esetre sem megvetendő; habár némelyek előtt „simultság“ hiányának nézetik is. Az eredetiség, nyájas olvasóim, titeket sokkal jobban ruház, mint azon utánnyomás, melyet a' külhoniaktól kölcsönöztetek, 's higyjétek-el, az ember álarcza nélkül legemberebb.

A' mi farsangi vigalmaink nem nagy élményt nyújtanak, mert bohóságnak komolyak; komolyságnak pedig bohókások. A' kedves leánykák jól beviklerezve 's bemuffozva jelennek-meg az utszákon. Az élet savanyú hétköznapi arcza olly semmit jelentő komoly, hogy egy két csörgő szánon és ostopattogáson kívül az ember legfeljebb néhány hangos kacajú karöltött utszatiprót lát. Az idő mind ezekhez olly jeges-fagyos képet mutat, mint — engedelmetekkel legyen mondva — tenmagatok az én előadásomhoz.

Vigabb oldala is a' farsangnak — a' házasság! az az: a' farsangnak egyik oldala vigabb, 's én nektek e' vigabb oldalát is leakarom írni; mivel a' házasság olly valami varázshatalommal bíró szó, mellýről minden szép leányka szeret valamit hallani.

Másoknak nyájas olvasóim! a' farsang nem egyéb egy „charta bianca“-nál; kötések, ígéretek irnak belé, 's csak azután látják, hogy biz alól saját nevök van írva.

Mások ugy járnak vele, mint egy recomandirozott levéllel, türehtlenkedve tünik-fel, 's akkor látják, hogy a' hitelező szép alázatossággal 1000 pengőt kér — vagy az adóssági börtönt ajálja, szép alázatossággal.

Ezek, nyájas olvasóim! mind furcsaságok; 's ha nem legvigabbak is. de egy-egy vigjátékra elég tárgyat nyújthatnak, 's miért ne egy vizsgálónak is? ki

Téren tetőn eljár a' röpke méhként;
Virágot és kórókat összehord,
Hogy az éldelet-szomjús ész asztalára
Fölrakja mézét, mellyet alkotott.

Furcsa tréfa. St. Omerban következő igaz történet adta magát elő. Egy ottani polgár Aire-ből haza jöven, magával két font kolbászt hozott, melyek ott igen jól készítettnek. Azonban mielőtt haza ment, betére egy csapszékbe, hol több barátjai mulatának. Az utas néhány pohár bort felhajtott, ez által 's fáradtsága következtében álomba sülyedt. E' közben barátjai nekik esnek a' kolbászoknak, megsüttetik a' csaplárosné által, 's csak midőn már az utósó falat is elkelt, ébreszték-fel az alvót, és nevetve elbeszélik tolvajságukat. De ez mind inkább komolyabb és komolyabb arczot mutat, háromszor kérdezi, ha valljon igaz volna-e, a' mit beszélnek, 's végre ijedve felkiált: „Szerencsétlenek! mit cselekedtetek? a' kolbászok meg vannak mérgezve! Én azokat patkányaim számára készíttettem. — Most a' társaságnak jó kedve hamar gyászosszint ölt, tejért és olajért kiabálnak, mindenki jajgat és görnyedez! Orvosok hivattnak, emberek gyülekeznek össze, a' megétettek feleségei és gyermekei ijedség és keserből jajgatnak. Miután e' lárma így egy darab ideig tartott

